

Udskriftsdato: 23. december 2025

KEN nr 9691 af 31/08/2020 (Gældende)

Ligebehandlingsnævnets afgørelse om etnisk oprindelse, hudfarve og race - kommuner - sprog - retlig interesse - ej medhold

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 20-29622

Ligebehandlingsnævnets afgørelse om etnisk oprindelse, hudfarve og race - kommuner - sprog - retlig interesse - ej medhold

J.nr. 20-29622

Et byrådsmedlem i den indklagede kommune gjorde gældende, at kommunens sprogscreening og skolehenviisning af elever i forbindelse med skolestart var forskelsbehandling på grund af race og etnisk oprindelse. Nævnet vurderede, at byrådsmedlemmet ikke selv var direkte berørt af den påståede forskelsbehandling på en sådan måde, at hun havde individuel og aktuel interesse i sagen.

Nævnet afviste derfor at behandle klagen.

Klagen angår påstået forskelsbehandling på grund af race og etnisk oprindelse i forbindelse med den indklagede kommunes skolehenviisning af elever efter sprogscreening i forbindelse med skolestart.

Ligebehandlingsnævnets afgørelse

Ligebehandlingsnævnet afviser at behandle klagen.

Sagens behandling

Afgørelsen er truffet af Ligebehandlingsnævnets formand.

Sagsfremstilling

Klager, der er byrådsmedlem i den indklagede kommune, indbragte den 23. juni 2020 en klage til Ligebehandlingsnævnet.

Klagen angår påstået forskelsbehandling på grund af race og etnisk oprindelse i forbindelse med den indklagede kommunes sprogscreening og efterfølgende skolehenviisning af elever i forbindelse med skolestart.

Klagen er indbragt for nævnet i forlængelse af nævnets tidligere afgørelse af 17. september 2010 vedrørende samme kommunes skolehenviisningspraksis (j.nr.: 2500123-09). Af afgørelsen fremgår:

”Ligebehandlingsnævnets afgørelse

Det var ikke i strid med lov om etnisk ligebehandling, at skolebørn sprogscreenses og skolehenviises ved skolestart.

Sagsfremstilling

Der er klaget over en kommunes sprogscreening og skolehenviisning af børn forud for skolestart.

Klager, der er byrådspolitiker fra Enhedslisten, mener, at der er tale om forskelsbehandling på grund af etnicitet, og at forældre fratages deres frie skolevalg, herunder valg af distriktsskole. Endvidere mener klager ikke, at der er belæg for, at sprogscreening hjælper.

I forbindelse med indskrivning af et barn på en distriktsskole i kommunen afklares det mellem skoleledelse og forældre hvilket/hvilke sprog, der er talt med barnet siden fødslen. Sprogscreeningen af børn med dansk som andetsprog foretages for at vurdere børnenes sprogstøttebehov. Kommunen har en 20 procent-regel, således at der maksimalt må være 20 procent børn pr. årgang med sprogstøttebehov. Det fører efter kommunens opfattelse til et bedre skoletilbud.

Hvis et barn vurderes at have et sprogstøttebehov, kan der derfor blive tale om, at barnet bliver henvist til en anden skole end distriktsskolen.

Parternes bemærkninger

Klager påstår, at kommunens anvendelse af sprogtest er med til at udelukke tosprogede børn fra at vælge deres nærmeste distriktsskole eller en anden skole i nærmiljøet. Klager henviser til en avisartikel, hvor kun 9 ud af 66 børn på en skole i 2009 bestod kommunens sprogtest. Han finder derfor, at sprogscreeningen tydeligt er rettet mod de etniske mindretal, og at der er tale om racediskrimination. Han finder videre, at det etniske mindretal udelukkes fra frit skolevalg. Klager finder, at der er tale om indirekte forskelsbehandling.

Videre henviser klager til de seneste tal fra Århus Kommune, som viser at kun 19 procent af børnene består sprogtesten, hvor det tidligere lå mellem cirka 25 og 33 procent. Han finder, at testen er indrettet, så den målrettet gør det særdeles vanskeligt for to-sprogede at bestå.

Klager finder ikke, at der hverken er sagligt eller videnskabeligt belæg for, at to-sprogede børn skulle have særligt vanskeligt ved at påbegynde skolegang, men at det derimod afhænger af sociale og familiemæssige faktorer. Videre finder klager, at det er for tidligt at sprogscreene børnene, før de skal i børnehaveklasse, ligesom klager kritiserer testmaterialet for at relatere sig til danskfødtes hverdag. Et materialeindhold, som indklagede ikke vil give oplysning om, og som ikke er tilknyttet ekstern evaluering.

Klager påstår, at sprogscreeningerne ikke tjener et sagligt formål, men alene imødekommer et politisk formål om at sprede to-sprogede elever på byens skoler. Han bemærker, at der ikke er afsat midler til særlig sprogstøtte eller specialundervisning, men at der alene er afsat økonomiske midler til transport af elever gennem byen.

Klager finder, at børnene udtages til testning ud fra etnicitet, og undrer sig over, hvordan kommunen konstaterer hvilket sprog, der tales i hjemmet fra fødslen. Han finder derfor, at der er god grund til at formode, at navn og hudfarve anvendes til at kategorisere et barn som tosproget og dermed blive udvalgt til sprogscreening.

Videre finder klager ikke, at forældreønsker om, at deres børn skal gå på samme skole, bliver imødekommet.

Klager oplyser, at han gerne ville have haft mulighed for at vurdere materialet uden at være pålagt tavshedspligt, da han således kunne gennemgå materialet med en fagperson. Udover selve materialet mener han, at selve eksamenssituationen også er afgørende for testresultatet. Han henviser dels til det generte barn, der ikke tør sige noget, dels til det præstationspres, der ligger på et barn til sprogscreening for at gøre hele familien ære, hvilket påvirker både barn og resultat.

Han mener ikke, at kommunen orienterer forældrene om, at de kan klage til kommunen eller til Ligebehandlingsnævnet.

Klager finder, at kommunen burde indstille sprogscreeningen, indtil der er foretaget en uvildig vurdering.

Indklagede påstår, at der ikke er tale om forskelsbehandling på grund af etnicitet.

Indklagede oplyser, at de bruger sprogscreening til vurdering af sprogstøttebehov for børn med dansk som andetsprog.

Kommunen henviser til, at Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling tidligere har behandlet en lignende sag mod kommunen, hvor Klagekomitéen ikke fandt, at sprogscreeningen var i strid med lov om etnisk ligebehandling.

Kommunen oplyser, at sprogscreening af børn med dansk som andetsprog foretages som led i anvendelsen af Lov 594 af 24. juni 2005 "Lov om ændring af lov om folkeskolen. Styrket undervisning i dansk som andetsprog, herunder ved udvidet adgang til at henvise tosprogede elever til andre skoler end distriktsskolen" (L594).

Afgørelsen om hvorvidt et barn har dansk som andetsprog sker i henhold til folkeskolelovens § 4a, stk. 2. Hvorvidt et barn har dansk som andetsprog afgøres således ikke i forhold til etnicitet, navn mv., men tager alene udgangspunkt i, hvilket sprog forældrene har talt med barnet siden fødslen. Alle børn med dansk som andetsprog er omfattet af L594.

Kommunen har vedlagt et bilag til illustrering af, at ikke alle elever med anden etnisk oprindelse sprogscreens, da nogle børn har dansk som modersmål. Børn, som har et ikke uvæsentligt sprogstøttebehov, kan henvises til egen distriktsskole, hvis der er mindre end 20 procent børn med sprogstøttebehov på årgangen. Herudover indgår hensyn til barnets tarv i vurderingen af, om et barn skal henvises til en anden skole end distriktsskolen.

Kommunen oplyser, at deres "20 procent-regel" er ændret fra maksimalt 20 procent børn på skolen som helhed, til maksimalt 20 procent børn på årgangen. Der er med ændringen sket en stigning i antallet af børn, der henvises til en anden skole end distriktsskolen.

Kommunen oplyser, at der for 2009 alene var tale om, at 30 procent af børnene blev henvist til en anden skole end distriktsskolen, da mange børn med sprogstøttebehov henvises til egen distriktsskole blandt andet på grund af, at de har søskende på skolen i forvejen.

Kommunen henviser til, at børnene vil indgå i et overvejende dansksprogligt miljø, og at Undervisningsministeriets evalueringer af en række undersøgelser har vist, at børn med dansk som andetsprog generelt ikke klarer sig så godt i skolen som elever med dansk som modersmål. Et veludviklet og velfungerende dansk er afgørende for børnenes skolegang. Ordforrådet har uvurderlig betydning, ikke mindst når dansk bliver instruktionssprog. Kommunen påpeger, at hvis et barn med sprogstøttebehov ikke får den fornødne støtte til begrebsudvikling mv., risikerer man, at et barn med en god matematisk forståelse ikke kan løse matematikopgaverne, idet barnet ikke forstår instruktionen i de stillede opgaver. Det handler således ikke om, at en gruppe børn betragtes som mindre kompetente.

Klagekomitéen for Etnisk Ligebehandling har tidligere afgivet udtalelse om kommunens fremgangsmåde, hvilket blev godkendt. Kommunen oplyser, at de ikke efterfølgende har ændret på hverken sprogscreeningsmateriale, bedømmelseskriterier eller procedurer. Videre oplyser de, at materialet blandt andet anvendes til vurdering af børns danske sprog på landsplan. Kommunen finder derfor ikke, at der er grundlag for at påstå, at sprogscreeningen er udviklet med det mål, at gøre den så svær, at børnene ikke skal kunne opnå frit skolevalg.

Andelen af børn, der ved skolebegynderscreeningen opnår frit skolevalg, er faldet siden indførelsen af sprogscreeningen i 2006, hvilket er bekymrende, da materialet, procedurer og kriterier fra 2006-2009 har været de samme. Kommunen har derfor igangsat initiativer, som det forventes vil øge andelen af børn, som opnår frit skolevalg.

I forbindelse med beslutningen om at tage L594 i anvendelse henvendte kommunen sig til Undervisningsministeriet for at høre, om der fandtes et materiale de kunne anvende, eller om ministeriet ville udvikle et materiale, der kunne anvendes på landsplan. Forespørgslen blev ikke imødekommet. Kommunen måtte derfor selv udvælge og sammensætte materialerne specifikt til formålet ved hjælp af fagkyndige. Vedrørende klagers påstand om manglende billeder i materialet, oplyser kommunen, at et af materialerne består af billeder af genstande og begreber, der relaterer sig til børns hverdag og omverden – også for børn, der ikke har dansk som modersmål.

Kommunen oplyser, at sprogscreeningerne foretages af talepædagoger, der har stor erfaring i vurderinger af børns sprog, ligesom de er uddannet til og vant til at skabe en tryk og positiv stemning i en screeningsituation. Generthed og usikkerhed påvirker således ikke barnets resultat.

Kommunen oplyser, at de ikke har afvist at give oplysninger om indholdet i sprogscreeningsmaterialernes indhold, og at klager og pressen har modtaget en beskrivelse af materialerne. Kommunen oplyser, at de har tilbudt, at klager, i sin egenskab af byrådsmedlem, kan se og få gennemgået materialerne under hensyntagen til hans tavshedspligt. Kommunen har ikke modtaget henvendelse herom. Kommunen ønsker af hensyn til troværdighed af de gennemførte tests ikke at udlevere testmaterialet.

Kommunen oplyser videre, at de afsætter ressourcer til særlig støtte til børn med sprogstøttebehov svarende til gennemsnitligt ca. kr. 14.000 kr. pr. barn med sprogstøttebehov pr. år. De oplyser til sammenligning at en elev i gennemsnit udløser ca. 26.000 kr. til normalundervisning pr. år. Skolerne, som modtager børn med sprogstøttebehov, får således i gennemsnit ca. 14.000 kr. ekstra pr. henvist barn til sprogstøtte.

Kommunen oplyser endvidere, at de i 2009 foretog sprogscreening af børn med 33 forskellige modersmål, herunder arabisk, engelsk og russisk.

Vedrørende vurderingen af hvorvidt et barn er tosproget, henviser kommunen til folkeskolelovens § 4a, stk. 2. De oplyser videre, at forældre og barn møder op til indskrivning på distriktsskolen, hvor skoleledelsen i samarbejde med forældrene afklarer hvilket sprog, der er talt med barnet siden fødslen. Ved tvivl rettes henvendelse til daginstitutionen eller ved at inddrage Videncenter for Integration. Hvorvidt et barn har dansk som andetsprog afgøres ikke i forhold til etnicitet eller navn, men tager alene udgangspunkt i hvilket modersmål, der er talt med barnet fra fødslen.

Indklagede finder ikke, at forældrene generelt oplever samme modstand mod sprogscreening som klager. De henviser til, at 75 procent af de børn, som blev sprogscreenet, har udviklet deres sprog, således at de nu er omfattet af folkeskolelovens regler om frit skolevalg. Af disse har 75 procent af eleverne valgt at forblive indskrevet på modtagerskolen, selvom de nu har krav på at blive indskrevet på distriktsskolen.

Det er kommunens vurdering, at forældre er orienteret om, at de kan klage, herunder oplyser de, at der er mulighed for at rette henvendelse, hvis de har bemærkninger til henvisningen, og at forældre som klager indbydes til et møde.

Det oplyses, at kommunen sammen med en anden kommune samarbejder med en uvildig forskningsinstans om de allerede eksisterende sprogscreeningsmaterialer.

Ligebehandlingsnævnets bemærkninger og konklusion

Det fremgår af lov om etnisk ligebehandling, at man ikke må udsætte en anden person for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af vedkommendes race eller etniske oprindelse.

Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af race eller etnisk oprindelse behandles ringere, end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.

Der foreligger indirekte forskelsbehandling, hvis en tilsyneladende neutral bestemmelse, betingelse eller praksis vil stille personer af en bestemt race eller etnisk oprindelse ringere end andre personer, medmindre den pågældende bestemmelse, betingelse eller praksis er objektivt begrundet i et sagligt formål og midlerne til at opfylde det er hensigtsmæssige og nødvendige.

Nævnet finder, at indklagedes sprogscreening af børn med dansk som andetsprog og deraf følgende skolehenvisning i højere grad rammer børn med anden etnisk herkomst end dansk.

Afgørende for om der herved forekommer indirekte forskelsbehandling er, om der er tale om et sagligt formål, og om midlerne til at opnå det er nødvendige og hensigtsmæssige.

Nævnet finder, at kommunen forfølger et sagligt formål ved at forsøge at sikre børnene den bedste skolegang og bedre danskfærdigheder. Nævnet finder endvidere, at de af kommunen valgte midler til at opnå dette formål må anses for både nødvendige og hensigtsmæssige.

Indklagede har derfor ikke overtrådt lov om etnisk ligebehandling. ”

Nævnets afgørelse er tilgængelig på retsinformation.dk.

Klager har i sin klage henvist til en ny forskningsrapport om virkningerne af den indklagede kommunes skoleomfordelingspolitik for tosprogede skolestartere.

Klagers bemærkninger

Klager gør gældende, at den indklagede kommunes sprogscreening og efterfølgende skolehenvisning er udtryk for forskelsbehandling af skoleelever på grund af etnisk oprindelse.

Forskningsrapporten dokumenterer, at kommunens skolehenvisning er diskriminerende og har en række negative virkninger for børnenes indlæring og trivsel. Rapporten konkluderer, at tosprogede børn med behov for sprogstøtte klarer sig bedst på den lokale folkeskole.

Tosprogede børn trives dårligere og lærer mindre, hvis de henvises til en anden skole i kommunen.

Med henvisning til Ligebehandlingsnævnets afgørelse af 17. september 2010 gør klager gældende, at den nye forskning medfører, at kommunens valgte midler ikke længere kan anses for at være nødvendige og hensigtsmæssige. Den indirekte diskrimination er herefter ulovlig i henhold til lov om etnisk ligebehandling.

Ligebehandlingsnævnets bemærkninger og konklusion

Ligebehandlingsnævnet behandler klager over forskelsbehandling på grund af race og etnisk oprindelse efter lov om etnisk ligebehandling.

Det fremgår af lov om etnisk ligebehandling, at ingen må udsætte en anden person for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af vedkommendes eller tredjemands race eller etniske oprindelse.

Det følger af lov om ligebehandlingsnævnet § 1, stk. 7, at en klage kun kan indbringes for Ligebehandlingsnævnet af den, der har retlig interesse i sagen.

Kravet om, at en klager skal have retlig interesse, blev indsat i lov om Ligebehandlingsnævnet med virkning fra den 1. januar 2016, hvor lov nr. 1570 af 15. december 2015 om ændring af lov om Ligebehandlingsnævnet trådte i kraft.

I modsætning til tiden før lovændringen kan Ligebehandlingsnævnet derfor kun behandle en klage, hvis klageren har en individuel og aktuel interesse i den konkrete sag.

Klageren skal således være direkte berørt af den påståede forskelsbehandling ved selv at have været udsat for en handling eller

undladelse, som efter den pågældendes opfattelse udgør ulovlig forskelsbehandling.

Efter oplysningerne i klagen af 23. juni 2020 og sagens omstændigheder i øvrigt har klager som byråds-politikker i den indklagede kommune ikke selv været direkte berørt af den påståede forskelsbehandling på en sådan måde, at klager har en individuel og aktuel interesse i sagen.

På baggrund af nævnets faste praksis er det herefter åbenbart, at klager ikke kan få medhold i sin klage.

Ligebehandlingsnævnet afviser derfor at behandle klagen.

Efter indholdet af klagen til Ligebehandlingsnævnet sammenholdt med oplysningerne i sagen i øvrigt har nævnet ikke fundet grundlag for at foretage partshøring af den indklagede kommune.

Retsregler

Afgørelsen er truffet efter følgende bestemmelser:

Lov om Ligebehandlingsnævnet

- § 1, stk. 1, og stk. 3, om nævnets kompetence
- § 1, stk. 7, om retlig interesse
- § 6, stk. 3, om formandsafgørelser
- § 8, om nævnets afvisning af klagen
- § 9, stk. 1, om klagebehandling
- § 12, stk. 1, om klagebehandling

<20-29622>